

Адміністративні проступки і кримінальні правопорушення

*Буряк Євген Вікторович¹, Комзюк Альона Валентинівна²,
Назаренко Павло Григорович³*

Опубліковано	Секція	УДК
01.07.2023	Право	343.2/.7:342.9

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8022992>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Адміністративне право діє в інтересах органів, установ, організацій і є регулятором їхньої діяльності. Кримінальне право розробляє превентивні заходи, які запобігають злочинності. Актуальність цієї проблематики визначається тим, що адміністративне й кримінальне право часто зазнають змін, формують відносини між державою й суспільством. Метою статті є дослідження адміністративних проступків і кримінальних правопорушень, їхніх видів і наслідків. Документи, що захищають права людини, вимагають розв'язання цих питань. Аналіз стану справ виявив, що найпоширеніші проступки й правопорушення обумовлені змінами, які безпосередньо накладали відбиток на суспільство. В статті запропонований комплексний аналіз розмежування адміністративного проступку й кримінального правопорушення, зазначено їхні ознаки, наслідки та види відповідальності. Висновки дослідження будуть корисними для фахівців юридичного напрямку, які детально вивчають адміністративні проступки й кримінальні правопорушення.

Ключові слова: правова система, адміністративне правопорушення, кримінальне правопорушення, адміністративно-правова кваліфікація, суспільні відносини.

Administrative offenses and criminal offenses

Annotation. The purpose of the article is to investigate administrative and criminal offenses, to identify the most common types of these crimes, and to analyze the measures taken by law enforcement agencies to counter them. A comprehensive study of the topic was conducted, including an analysis of relevant legislation and case studies. The most common administrative and criminal offenses are caused by historical, social, political, and economic changes. Administrative law constantly changes and forms new relations between the state and society. The purpose of the article is administrative offenses and criminal offenses, their types, and their consequences. The concept of an administrative offense was recently

¹ доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, факультет економіки і управління, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Україна, 39600, Полтавська обл., м. Кременчук, вул. Першотравнева, 20, <https://orcid.org/0000-0002-8039-004X>

² доктор філософії, кафедра адміністративного права та процесу, факультет номер 1, Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна, 61080, Харківська обл., м. Харків вул. Льва Ландау, 27, <https://orcid.org/0000-0002-2615-103X>

³ кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального, цивільного та міжнародного права, юридичний факультет, Національний університет "Запорізька політехніка", Україна, 69000, Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 64, <https://orcid.org/0000-0002-6569-0845>

introduced into Ukrainian legislation. The results of the study showed that administrative and criminal offenses are a problem in Ukraine and other countries. An administrative offense has less social harm than a criminal offense. Preventive measures such as raising public awareness of the consequences of crimes are important for reducing the number of such types of offenses. It is necessary to distinguish the concept of an administrative offense and a criminal offense. Criminal and administrative offenses pose a threat to the stability and development of modern society. They call for greater attention and resources to be directed at preventing and combating such crimes. Administrative offenses and criminal offenses differ from each other. The article proposes normative legal acts that interpret responsibility for administrative offenses and criminal offenses. The article proposes modern administrative-legal regulation on issues of administrative offenses and criminal offenses. In conclusion, the article may be useful for legal specialists, teachers, and students who study administrative and criminal offenses in more detail.

Keywords: legal system, administrative offenses, criminal offenses, administrative and legal qualification, public relations.

Вступ

Загальна постановка проблеми. Адміністративне і кримінальне право в Україні є галузями, які постійно розвиваються й трансформуються. Специфіка постійного розвитку пов'язана з перманентною потребою вдосконалення, розуміння сутності й призначення адміністративних і кримінальних процедур, дослідженням інноваційних підходів правового адміністративного регулювання відносин щодо забезпечення захисту населення.

Україна постійно приймає виклики сучасного правового регулювання й переймає досвід європейських країн, враховуючи національні особливості.

Адміністративний проступок і кримінальне правопорушення стають все більш актуальною проблемою сучасного суспільства. Відтак у багатьох країнах світу, зокрема й в Україні, застосовують дії з метою протидії адміністративним і кримінальним правопорушенням.

Серед основних стратегій виділяють профілактичні заходи, виявлення й розслідування, кримінальне переслідування й міжнародну співпрацю щодо безпеки. Важливе значення мають постійні дослідження у сфері превентивних заходів, які, по-перше, сприяють обізнаності населення про наслідки злочинів, а по-друге, певною мірою зменшують кількість таких злочинів або ж ефективні в плані переслідування порушників й оцінювання завданих збитків.

Адміністративні проступки й кримінальні правопорушення загрожують стабільності, безпечному існуванню й розвитку сучасного суспільства. Потрібно приділяти якнайбільше уваги й спрямовувати всі ресурси на попередження й боротьбу з такими злочинами.

Вищенаведені аргументи є актуальними в умовах широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України, оскільки державна влада й правоохоронці борються не лише з агресією росії, а й з адміністративними й кримінальними правопорушеннями. Українське законодавство постійно змінюється, зокрема щодо кримінальної відповідальності й окремих видів суспільно небезпечних діянь. Внаслідок активної державної діяльності встановлюються види покарань за вчинення громадянами протиправних дій. Дослідження проблематики адміністративних проступків і кримінальних правопорушень допомагає створити безпечне суспільство.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато науковців, як зарубіжних, так і вітчизняних, досліджували адміністративні проступки і кримінальні правопорушення. О. Панасюк розглядала сучасні наукові підходи до співвідношення термінів

«адміністративний проступок» й «адміністративне правопорушення», акцентуючи, що «протиправне діяння» є основною складовою змісту адміністративного проступку [7].

Над формуванням теоретико-понятійного аспекту складу правопорушень та їхнім практичним значенням працював Л. П. Самофалов [10]. Є. Стрельцов спробував визначити основні новації в кримінальних законодавчих актах, які мають міжгалузевий (комплексний) характер [12].

І. Сидорук наполягав на необхідності реформування національного законодавства щодо питань термінології й тлумачення окремих ключових понять кримінального права [11]. М. Хавронюк проаналізував сучасні проблеми визначення поняття проступку як виду правопорушення, який відрізняється від злочину та адміністративного правопорушення [13]. І. Пастух зосередився на вивченні сучасних напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання звільнення від відповідальності, якщо адміністративний проступок малозначний [8]. В. Галуцько й О. Правоторова акцентували увагу на теоретичних положеннях і практичній діяльності публічної адміністрації, що відповідає цінностям людиноцентристської теорії [1].

О. Круглов наголошував на питанні удосконалення чинного законодавства у сфері кримінального права [5].

Нормативну базу розвідки становлять Кримінальний кодекс України [4] та Кодекс України про адміністративні правопорушення [9], які регулюють діяльність в адміністративній та кримінальній сферах.

Формулювання мети дослідження (постановка завдання). Метою статті є дослідження адміністративних проступків і кримінальних правопорушень, їхніх видів і наслідків. Для досягнення поставленої мети проаналізовано попередні роботи й наукові джерела.

Результати

Для досягнення поставленої мети потрібно насамперед визначити такі поняття, як «правопорушення» та «проступок», які є вихідними категоріями, що потребують дослідження.

О. Панасюк наголошувала на тому, що, аналізуючи співвідношення таких правових дефініцій, як адміністративне правопорушення й адміністративний проступок (делікт), треба констатувати, що сьогодні суспільна свідомість відбиває розуміння цих видів протиправної поведінки відповідно до сформованого за радянських часів стереотипу [7, с.84].

Термін «проступок», прописаний у ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення. В ньому зазначається, що адміністративним правопорушенням (проступком) є дія чи бездіяльність, яка є умисною, винною (умисною або необережною), яка порушує громадський порядок у суспільстві, посягає на встановлений лад управління, на свободу, права і власність інших осіб. Як наслідок за таку дію чи бездіяльність законом передбачено адміністративну відповідальність [10]. На перший погляд «адміністративне правопорушення» й «адміністративний проступок» є суміжними поняттями, проте це не так, адже адміністративне правопорушення за своєю сутністю є набагато ширшим, ніж адміністративний проступок, і включає в себе всі протиправні дії, що вчиняються у сфері публічного управління.

Загалом В. Середа вказує, що протягом останніх років адміністративне право перебуває в стані трансформації, формується нова ідеологія відносин між державою й громадянином, докорінно змінюється адміністративно-правова доктрина, оновлюється адміністративне законодавство. В практичну площину переведені теоретичні доробки щодо адміністративної юстиції [2, с. 7].

Під час дослідження наукових джерел правничого характеру можна зауважити, що найбільш дискусійною характеристикою проступку є його перша ознака, а саме суспільна небезпечність (шкідливість). О. Панасюк звернула увагу на питання про те, яка саме з них притаманна адміністративному проступку, оскільки ця проблема залишається невизначеною ще від середини ХХ століття. В сучасній адміністративно-правовій теорії існують різні концепції співвідношення шкідливості й суспільної небезпеки як матеріальних ознак адміністративного проступку [7, с. 85].

Негативний характер та наслідки правопорушення підтверджуються тим, що він несе за собою лише шкоду й суспільну небезпеку. Жодна з раніше висунутих концепцій не відгукнулася і не знайшла достатньої підтримки в українському законодавстві тією мірою, щоб стати фундаментальною й базовою для подальших досліджень проблем шкідливості й суспільної небезпечності.

Важливим моментом на цьому етапі є важливість розгляду суспільної небезпеки й суспільної шкоди адміністративного проступку крізь призму вже напрацьованих досліджень, які стосуються діалектичного співвідношення, враховуючи сучасні досягнення правничих, соціологічних та інших наук.

Сьогодні вже існують різні підходи до теоретичного тлумачення *терміну* «*правопорушення*», що пояснюється значною кількістю трактувань його ознак та змісту загалом.

Діяння (дія чи бездіяльність) дієздатної особи, яке є неправомірним (протиправним), суспільно шкідливим і винним, називають правопорушенням. Це зумовлює юридичну відповідальність та суперечить нормам права.

До ознак правопорушень належать:

- недотримання законів та Конституції України, порушення обов'язків або заборон;
- вина – деліктом є тільки те діяння, що вчинене з необережності або навмисно;
- створення реальної загрози чи заподіяння шкоди державі, суспільству або ж особі;
- вольове, усвідомлене діяння є правопорушенням, яке здійснене у вигляді дії чи бездіяльності (думки та їхній стан, переконання й погляди, якими б зловмисними або жорстокими вони не були стосовно інших, не караються);
- лише фізична або юридична особа, яка спроможна нести за свої дії відповідальність, може відповідати за правопорушення, і таку особу називають деліктоздатною.

Деліктоздатна особа, як правило, вважається правопорушником лише тоді, коли здійснила правопорушення й винна у вчиненому. Делікт може бути умисним або з необережності.

Учиненим умисно вважається правопорушення, якщо особа, яка його здійснила, усвідомлювала та передбачала характер своїх дій протиправним, розуміла, що це може призвести до суспільно шкідливих наслідків, хотіла або свідомо дозволяла їхнє настання. Правопорушення, вчинене з недбалості чи з необережності, визнається таким тоді, коли особа, яка вчинила його, усвідомлювала допустимість наслідків своїх дій, які будуть суспільно шкідливими, але нерозсудливо розраховувала на їхнє відвернення, що вважається протиправною самовпевненістю.

Також трапляються випадки, коли особа не розуміє, що її діяння можуть мати негативні наслідки, проте була зобов'язана й могла їх передбачити. Якщо відсутній хоч один із вищезазначених елементів, то це свідчить про те, що аналізований акт поведінки не являється правопорушенням. Залежно від рівня небезпеки та завданої шкоди, правопорушення поділяють на проступки та злочини.

Проступком вважається окремий вид правопорушення, що являється діянням, яке не тягне за собою значної чи важкої шкоди відповідно до Кримінального Кодексу, а також не створює загрози вчинення тяжкої шкоди особам, суспільству чи державі. Від

певних факторів залежить спрощення відповідних процедур відповідальності за вчинення проступків [13].

До таких факторів відносяться:

- діяння вчинене в очевидних обставинах, тобто факт його вчинення та особа, яка його вчинила, очевидні; за вчинення діяння накладається судова санкція (покарання), й особа може відбутися їй, не порушуючи суспільного життя.
- відносини та відбування покарання без особливого її обтяження; особа заперечує очевидність вчиненого та відмовляється від стягнення штрафу (пені), чим створює для себе серйозний ризик накладання на неї більш суворого стягнення (штрафу) в загальному порядку;
- потерпіла особа, яка готова миритися, оскільки було повністю або частково відшкодовано завдану їй фінансову та моральну шкоду, причому правопорушники схильні визнавати себе винними, не заперечувати докази, компенсувати потерпілому та миритися з ним. Українське законодавство може передбачати принаймні три окремі процедури розслідування й розгляду справ про проступки.

Юридична відповідальність може застосовуватися лише до особи, в діянні якої вбачається правопорушення юридичного складу. В результаті цей делікт розглядається, як система. Для притягнення особи до юридичної відповідальності ця система повинна бути цілісною та повною. Правовою підставою є норма права, а фактичною підставою для притягнення до юридичної відповідальності – склад правопорушення.

До складу кожного правопорушення належать суб'єкт та об'єкт правопорушення, суб'єктивна й об'єктивна сторона.

Суб'єктом правопорушення визначається фізична або юридична особа, що є деліктоздатною. Здебільшого правопорушення вчиняють саме фізичні особи, які є осудними й досягли відповідного віку.

Об'єктом є соціальні блага, суспільні відносини, права та свободи осіб, державні інтереси, на які посягає особа, що їх порушує. Правопорушник вчиняє неправомірні дії щодо реальних благ, тобто соціальних цінностей, що охороняються законом.

Суб'єктивною стороною є ознаки, що визначають ставлення суб'єкта правопорушення до вчиненого діяння та відповідних наслідків. Головними елементами вважаються мета правопорушення, мотив та вина. Обов'язковим серед них є вина, що виявляється як безпосереднє відображення психологічного ставлення правопорушника до вчиненої дії або бездіяльності, їхніх негативних наслідків.

Об'єктивною стороною є зовнішня сторона правопорушення – це сама протиправна дія чи бездіяльність, їхні наслідки та причини. Елементами являються умови й обставини, протизаконна поведінка, наслідки, використані знаряддя й причинний зв'язок між самими діяннями та їх результатом [1].

До 2019 року зазвичай вживали поняття «злочин», що означало суспільно шкідливі злочинні дії, вчинені суб'єктом. У Кримінальний кодекс України [5] у 2019 році внесено новий термін – «кримінальне правопорушення», який об'єднав у собі два поняття: «кримінальний проступок» і «злочин». Такі зміни дозволили спростити досудове розслідування окремих видів правопорушень. Цей термін, окрім того, використовують у міжнародних документах, які обов'язкові для України.

Тепер набуло необхідності розрізнення понять видів правопорушень, а саме: «адміністративний проступок» і «кримінальне правопорушення». Адміністративний проступок являє собою протиправну, винну дію чи бездіяльність, що порушує громадський порядок, посягає на права, власність і свободи інших осіб. Йому притаманні такі ознаки, як протиправність, вольовий акт, шкідливість, караність і винність.

Дія чи бездіяльність, яка небезпечна для суспільства, вважається кримінальним правопорушенням, але за умови, що суб'єкт такого вчинку справді винний і це правопорушення передбачено конкретною нормою Кримінального кодексу України. До ознак кримінального правопорушення належать такі: винність (умисна або необережна), караність, вчинене деліктоздатним суб'єктом, шкідливість, суспільна небезпечність і протиправність.

Певною мірою адміністративний проступок і кримінальне правопорушення є схожими між собою, бо кожна дія або бездіяльність тягне за собою відповідальність перед суспільством і самою державою. Вони також мають спільні ознаки, серед яких протиправність, винність, караність та шкідливість. Та водночас відрізняються, особливо щодо міри відповідальності за вчинене правопорушення за фактичною і нормативною підставами.

Нормативні підстави відповідальності за адміністративний проступок визначені нормами адміністративного права (Кодекс України про адміністративні правопорушення, відповідні закони), а за кримінальне правопорушення – статтями, що прописані в Кримінальному кодексі України.

Фактичні підстави адміністративної відповідальності визначаються точним складом адміністративних проступків – протиправні, винні дії чи бездіяльність, які посягають на загальний порядок, свободи, права і власність інших осіб, на певні встановлені порядки управління. За ці проступки суб'єкт несе адміністративну відповідальність, але тільки за умови, що за характером ці порушення не переходять межу, встановлену законами, які визначають кримінальну відповідальність (ст. 9 КУпАП) [1].

Фактичними підставами притягнення правопорушника до кримінальної відповідальності є вчинення особою небезпечних для суспільства діянь або бездіяльності. Правопорушення повинно мати усі складові злочину, які передбачені кримінальним законодавством України. Тобто це таке протиправне діяння, що за своїми характеристиками й ступенем тяжкості являє високу небезпеку для суспільства й країни. В такому разі до порушника застосовуються відповідні заходи покарання (ст. 2 КК України) [4].

Основним орієнтиром розмежування адміністративного проступку та кримінального правопорушення є юридична категорія суспільної небезпеки. За таких умов слід враховувати її частини: кількісний фактор (повторюваність, рецидиви), ступінь. Адміністративні проступки від кримінальних правопорушень відрізняються меншим ступенем суспільної небезпеки. Перші, своєю чергою, не завдають великої кривди суспільству, як це відбувається за умови кримінального правопорушення. Ця відмінність між обома видами характеризується властивостями протиправних дій, а саме: суб'єктом й об'єктом, суб'єктивною та об'єктивною сторонами. Щоб краще дослідити цю різницю, в таблиці 1 подано відповідні дані.

Таблиця 1

Аналіз елементів складу адміністративного проступку та кримінального правопорушення

Елементи складу	Адміністративний проступок	Кримінальне правопорушення
Об'єкт	Суспільні відносини, тобто ті, що формуються в різних галузях діяльності суспільства. Сюди належить громадський порядок, свободи, власність і права інших осіб, установлений правовий	Суспільні відносини, які оберігаються державою. Сюди належить власність, свобода й права її громадян, національна безпека. Це предмет правопорушення та

	лад тощо.	потерпілий.
<i>Об'єктивна сторона</i>	Зовнішня сторона – дія або бездіяльність осіб, що призвели до правопорушень та негативних наслідків.	Особливості зовнішнього прояву дії чи бездіяльності, тобто зміни у відповідному середовищі, до яких призводить кримінальне правопорушення. Це те, що фіксує слідчий: наслідки дій, причинні зв'язки, способи, час, місце, знаряддя й засоби вчинення негативних дій.
<i>Суб'єкт</i>	Осудна фізична особа, громадянин України чи іншої держави, особа без громадянства, що вчинила проступок. Важливим є досягнення особою відповідного віку адміністративної відповідальності, який встановлений законодавством. Відповідно до статті 12 КУпАП [9] це особи, що досягли 16-річного віку на момент скоєння проступку. Для окремих видів адміністративних правопорушень існує визначення спеціального суб'єкта: посадова особа, військовослужбовець, власник транспортних засобів.	Осудна фізична особа, громадянин України чи іншої держави, що вчинив кримінальне правопорушення у відповідному віці, що може нести кримінальну відповідальність. Відповідно до статті 22 ККУ [4] та здійсненого злочину до відповідальності притягуються особи від 16 років, а в деяких випадках – у віці від 14 років. Допускається також визначення характерного спеціального суб'єкта: військовослужбовець, службова особа.
<i>Суб'єктивна сторона</i>	Це внутрішня сторона дії або бездіяльності. Сюди належать психічні процеси, сформовані у свідомості суб'єкта. Вони відображають його наміри, думки та волю. Містить також основні ознаки: вину, мотив та мету здійснення проступку.	Внутрішній бік кримінального правопорушення охоплює вину у формах необережності або умислу, емоційний стан, мотив та мету. Від цих особливостей часто залежить кваліфікація кримінального правопорушення, суворість покарання, яка визначається судом.

Джерело: [10]

Кожна особа, що вчинила дію або бездіяльність, яка має негативні наслідки, повинна відповідати за неї. Також існують значні відмінності щодо міри відповідальності за вчинені правопорушення відповідно до державних документів України.

О. Панасюк акцентує увагу на тому, що основною метою адміністративної відповідальності являється виховання в особи, яка вчинила правопорушення, поваги до закону й дотримання його вимог, передовсім Конституції України [6, с. 142]. Зокрема В. Доценко вказує на Законодавство, в тому числі й кримінальне, яке, як соціальний феномен, призначене для нормативно-правової регламентації соціальних відносин, надаючи їм суспільної корисності або ж забороняючи посягання на суспільні цінності [3, с.11]

Згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення чинні такі адміністративні стягнення:

- попередження (відповідно до ст. 26 КУпАП виноситься в письмовій формі або іншими усталеними способами);
- штрафи (за ст. 27 КУпАП – це грошове стягнення, що накладається на правопорушника);
- оплатне вилучення предмета (примусове вилучення знаряддя вчиненого проступку в колишнього власника за рішенням суду відповідно до ст. 28 КУпАП);
- конфіскація предметів (згідно зі ст. 29 КУпАП – примусове безоплатне передання предмета в державну власність за рішенням суду);
- позбавлення спеціальних прав (позбавлення права на полювання, керування транспортним засобом, права обіймати певну посаду тощо відповідно до ст. 30 КУпАП);
- громадська робота (виконання громадянином у вільний час від роботи чи навчання безоплатних суспільно корисних роботи строком від 20 до 60 годин відповідно до ст. 30 КУпАП);
- виправна робота (за рішенням суду на основі ст. 31 КУпАП призначається за місцем роботи правопорушника строком до 2 місяців);
- адміністративний арешт (призначається відповідно до ст. 32 КУпАП лише у виняткових ситуаціях на строк до 15 днів, не застосовується до жінок, що мають дитину віком до 12 років, вагітних жінок, неповнолітніх, інвалідів першої і другої групи) тощо [9].

Відповідно до Кримінального кодексу України існує близько 12 покарань різних ступенів важкості. Серед них є такі, що збігаються з адміністративними стягненнями, а є й відмінні:

- штраф (грошове стягнення, що накладається судом відповідно до ст. 53 ККУ);
- позбавлення військового, спеціального рангу, чину чи звання (покарання для осіб, що вчинили тяжкий чи особливо тяжкий злочин, відповідно до ст. 54 ККУ);
- громадські роботи (безоплатні суспільно корисні роботи від 60 до 250 годин призначаються за ст. 56 ККУ у вільний час від роботи чи навчання на строк від 60 до 250 годин, не застосовуються до інвалідів першої та другої групи, вагітних жінок, осіб пенсійного віку);
- позбавлення можливості обіймати певні посади (відповідно до ст. 55 ККУ може призначатися як основне покарання на строк 2-5 років, і як додаткове на строк 1-3 роки);
- виправні роботи (за ст. 57 ККУ призначаються на строк від 6 місяців до 2 років за місцем роботи правопорушника, а також відрахування із зарплати в розмірі від 10% до 20 % суми в дохід держави);
- службові обмеження для військовослужбовців (відповідно до ст. 58 ККУ призначаються на строк від 6 місяців до 2 років, а також відрахування в розмірі 10-20% від суми грошового забезпечення у дохід держави і заборона підвищення на посаді чи військового звання);

- конфіскація майна (примусове безоплатне вилучення до власності держави частини або ж усього майна призначається відповідно до ст. 59 ККУ);
- арешт (за ст. 60 ККУ – утримання засудженого в ізоляції протягом 1-6 місяців; не застосовується до осіб молодше 16 років і вагітних жінок);
- обмеження волі (утримання правопорушника в кримінально-виконавчій установі відкритого типу на строк від 1 до 5 років призначається відповідно до ст. 61 ККУ; не застосовується до неповнолітніх, вагітних жінок, осіб пенсійного віку, інвалідів першої та другої групи);
- утримання військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні (відповідно до ст. 62 ККУ застосовується до військовослужбовців строкової служби й тих, що відбувають службу за контрактом, до осіб офіцерського складу на термін від 6 місяців до 2 років) тощо [4].

Кожен з вищенаведених видів юридичної відповідальності має безпосередній вплив на суспільні відносини, оскільки спрямований на забезпечення позитивних правил поведінки.

Окрім цього, характерною рисою регулятивної функції юридичної відповідальності являється встановлення обмежень і заборон для вчинення протиправних дій.

Державна влада, якій підпорядковані підвладні правоохоронні, судові органи, розробляє чинну програму заходів, яка повинна систематизувати й ефективно створювати умови для існування безпечного суспільства, зокрема направляти кожного громадянина на правомірну поведінку.

Регулятивна функція юридичної відповідальності забезпечується на державному та суспільному рівнях лише тоді, коли порушення запобігаються особами або ж до винних правопорушників застосовуються відповідні покарання.

Будь-яке покарання має на меті не лише здійснення кари для правопорушника, але і його виправлення, запобігання новим правопорушенням, які могли би бути вчинені цим суб'єктом чи іншими особами.

Висновки

Українське законодавство постійно змінюється, зокрема закони про кримінальну відповідальність та окремі види суспільно небезпечних діянь. Відбувається активна державна діяльність, яка встановлює види покарань за вчинення протиправних дій громадянами. Дослідження проблематики адміністративних проступків та кримінальних правопорушень забезпечує безпечне суспільство.

Під час аналізу місця й ролі адміністративних проступків та кримінальних правопорушень встановлено, що на практиці часто виникають ситуації, що вимагають кваліфікації того чи іншого правопорушення. Крім того, особливого значення набуває розмежування проступків від правопорушень, оскільки вони мають як спільні, так і відмінні риси. Адміністративний проступок має державно-владний характер і певні ознаки: суспільну шкідливість, протиправність, карність, винність. Натомість кримінальне правопорушення тягне за собою тяжкі наслідки і є суспільно небезпечним діянням, вчиненим певним суб'єктом.

Відповідальність за адміністративний проступок реалізується за допомогою адміністративно-правових санкцій і передбачає адміністративне стягнення. Кримінальне правопорушення, залежно від його виду, передбачає суворе покарання відповідно до Кримінального кодексу України.

Дослідження актуальне в умовах широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України, оскільки державна влада й правоохоронці борються не лише з агресією росії, а й з адміністративними та кримінальними правопорушеннями.

Нові розвідки цієї проблематики допоможуть розробити нові форми й методи превентивної роботи, які б інформували суспільство, попереджали, долали б відхилення й поведінки й розвиток різних форм аморальності в молодого покоління.

Конвенція про захист прав і основних свобод людини й практики Європейського суду з прав людини вимагають розв'язання цих питань. Україна переймає досвід європейських країн і, враховуючи національні особливості, змінює нормативно-правове адміністративне й кримінальне врегулювання ситуацій, які виникають у той чи інший період розвитку суспільства. Такі дії держави сприяють створенню безпечного середовища для суспільства.

Окрім того, подальші розробки та дослідження цієї тематики сприятимуть зближенню вітчизняної правової системи, яка включає адміністративні проступки й кримінальні правопорушення, з європейськими стандартами, задовольнятиме потреби держави і суспільства й сприятиме підвищенню якості правового врегулювання.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України. Повний курс / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко, О. Гулак та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Вид. 3-є. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с. URL: <http://surl.li/hjpcz> (дата звернення: 25.05.2023).
2. Адміністративне право України : підручник / В. В. Серета та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 680 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4364/1/AdminPravo_28-03-2022.pdf (дата звернення: 25.05.2023).
3. Доценко В.В. До обговорення проекту Кодексу України про адміністративні правопорушення. *Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні в умовах воєнного стану* : збірник тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу. Харків: НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. С. 40–43. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2020/05/Almanah_2020.pdf (дата звернення: 25.05.2023).
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 4651-VI : станом на 28 квітня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 25.05.2023).
5. Круглов О. Щодо поняття кримінального правопорушення. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2021. №2(16). С. 24–32. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2021.2.03> (дата звернення: 25.05.2023).
6. Панасюк О. Наукові погляди на класифікацію функцій адміністративної відповідальності. *Юридична наука*. 2019. №1 (91). С. 141–146. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f44c7c34-c01e-4206-b535-b41082850367/content> (дата звернення: 25.05.2023).
7. Панасюк О. Сучасні наукові підходи щодо визначення адміністративного проступку. *Право і Безпека*. 2020. № 76 (1). С. 83–88. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.1.11> (дата звернення: 25.05.2023).
8. Пастух І.Д. Звільнення від відповідальності при малозначності адміністративного проступку. *Juris Europensis Scientia*. 2022. № 4. С. 46–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2022.10> (дата звернення: 25.05.2023).
9. Про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 7 грудня 1974 року № 80731-X : станом на 15 квітня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 25.05.2023).
10. Самофалов Л.П. Теоретичні аспекти знань про склад правопорушення та їх практичне значення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. №1. С. 56–60. URL: <http://surl.li/hotvb> (дата звернення: 25.05.2023).

11. Сидорук І. Щодо визначення поняття «кримінальне правопорушення». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. № 70. С. 399–404. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.64> (дата звернення: 25.05.2023).
12. Стрельцов Є. Новації в кримінальному законодавстві: загальні та локальні аспекти. *Новітні кримінально-правові дослідження – 2020* : альманах наукових праць / за ред. професора О.В. Козаченка, О.М. Мусиченко. Миколаїв: МІП НУ «ОЮА», 2020. С. 5–12. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2020/05/Almanah_2020.pdf (дата звернення: 25.05.2023).
13. Хавронюк М. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньоазійські підходи у порівнянні із вже відомими. *Юридичний журнал «Право України»*. 2020. №2. С. 119–137. DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2020-02-119> (дата звернення: 25.05.2023).